

Québec

Regionalizmus az amerikai kontinensen

VI. előadás

Kiss Daniel, mesteroktató

Kanada politikai felépítése

- parlamentáris monarchia
 - III. Károly (2022–)
Kanada királya (*de jure* államfő)
 - Mary Simon Kanada
főkormányzója (*de facto* államfő)
 - Justin Trudeau Kanada
miniszterelnöke
(kormányfő)
- kétkamarás törvényhozás
 - Szenátus
 - Képviselőház (*House of Commons / Chambre des communes*)
- szövetségi felépítés
 - 10 tartomány (*province*)
 - 3 terület (*territory / territoire*)

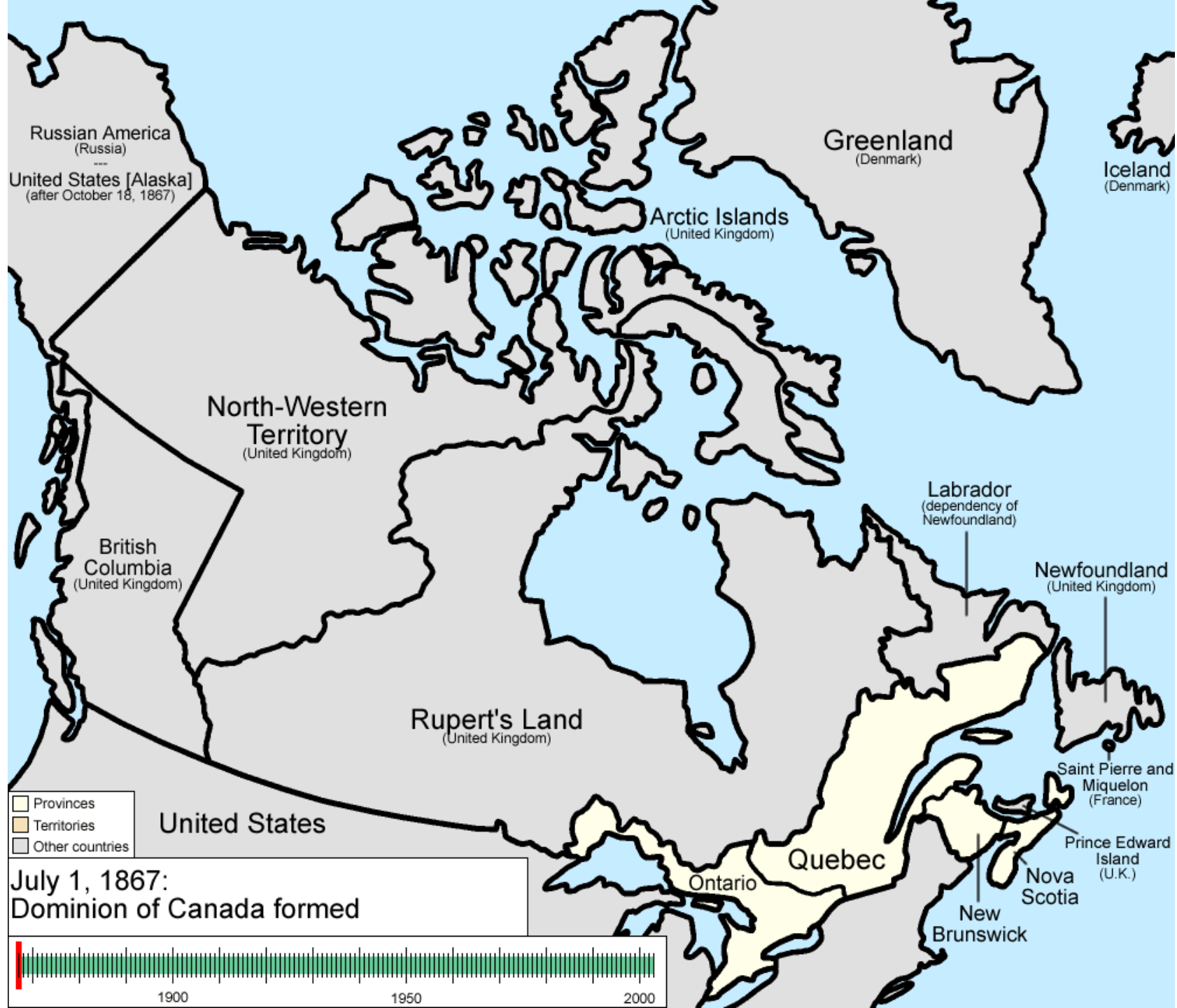


Kanada politikai felépítése

- Tartományok
 - Szuverenitásukat az alkotmányból nyerik (1867)
 - Társalkotói Kanada egészének
 - Saját alkormányzóval (államfő), biztossal (szövetségi kormány képviselője), parlamenttel és kormányfővel rendelkeznek
 - Ontario (ON), Quebec (QC), Nova Scotia (NS), New Brunswick (NB), Manitoba (MB), British Columbia (BC), Prince Edward Island (PE), Saskatchewan (SK), Alberta (AB), Newfoundland and Labrador (NL)
- Területek
 - Autonómiájukat a Parlamenttől kapják
 - A tartományok közösségének alávetett, de önálló adminisztratív entitásai
 - Saját biztossal, parlamenttel és kormányfővel rendelkeznek
 - Northwest Territories (NT), Yukon (YT), Nunavut (NU)







[illegible]

Québec politikai felépítése

- Egykamarás törvényhozás (*Assemblée Nationale*)
- Parlamenti többség adja a kormányfőt (*premier ministre*)
- Fontosabb pártok:
 - Coalition Avenir Québec (CAQ) – autonómiapárti, nacionalista, konzervatív
 - Parti liberal du Québec (PLQ) – föderalista, liberális, centrista
 - Québec solidaire (QS) – szuverenitáspárti, szociáldemokrata
 - Parti Québécois (PQ) – szuverenitáspárti, szociáldemokrata, nacionalista
 - + Bloc Québécois (BQ) – szövetségi szinten van jelen
- 24/105 fő a kanadai szenátusban
- 78/338 fő a kanadai képviselőházban



Number of members per party by date		2022			2023					2024
		Oct 3	Oct 27	Dec 1	Mar 7	Mar 13	Mar 29	Jul 19	Oct 2	Apr 17
	Coalition Avenir Québec	90	90	90	89	89	90	89	89	88
	Liberal	21	20	19	19	19	19	19	19	19
	Québec solidaire	11	11	11	11	12	12	12	12	12
	Parti Québécois	3	3	3	3	3	3	3	4	4
	Independent	0	1	1	2	2	1	1	1	2
	Vacant	0	0	1	1	0	0	1	0	0

Québec korai története

- Civilizáció fejlődésében kulcs a Szent Lőrinc-folyó völgye
 - Irokéz mezőgazdasági kultúra
- Nagy földrajzi felfedezések (XVI. szd.)
 - Az északnyugati átjáró keresése
 - Giovanni da Verrazzano
 - Új Franciaország
 - Jacques Cartier
- Francia gyarmatosítás
 - Kapcsolat az irokézekkel
 - *Canada*
 - Első francia település a kontinensen (Québec)



Québec létrejött

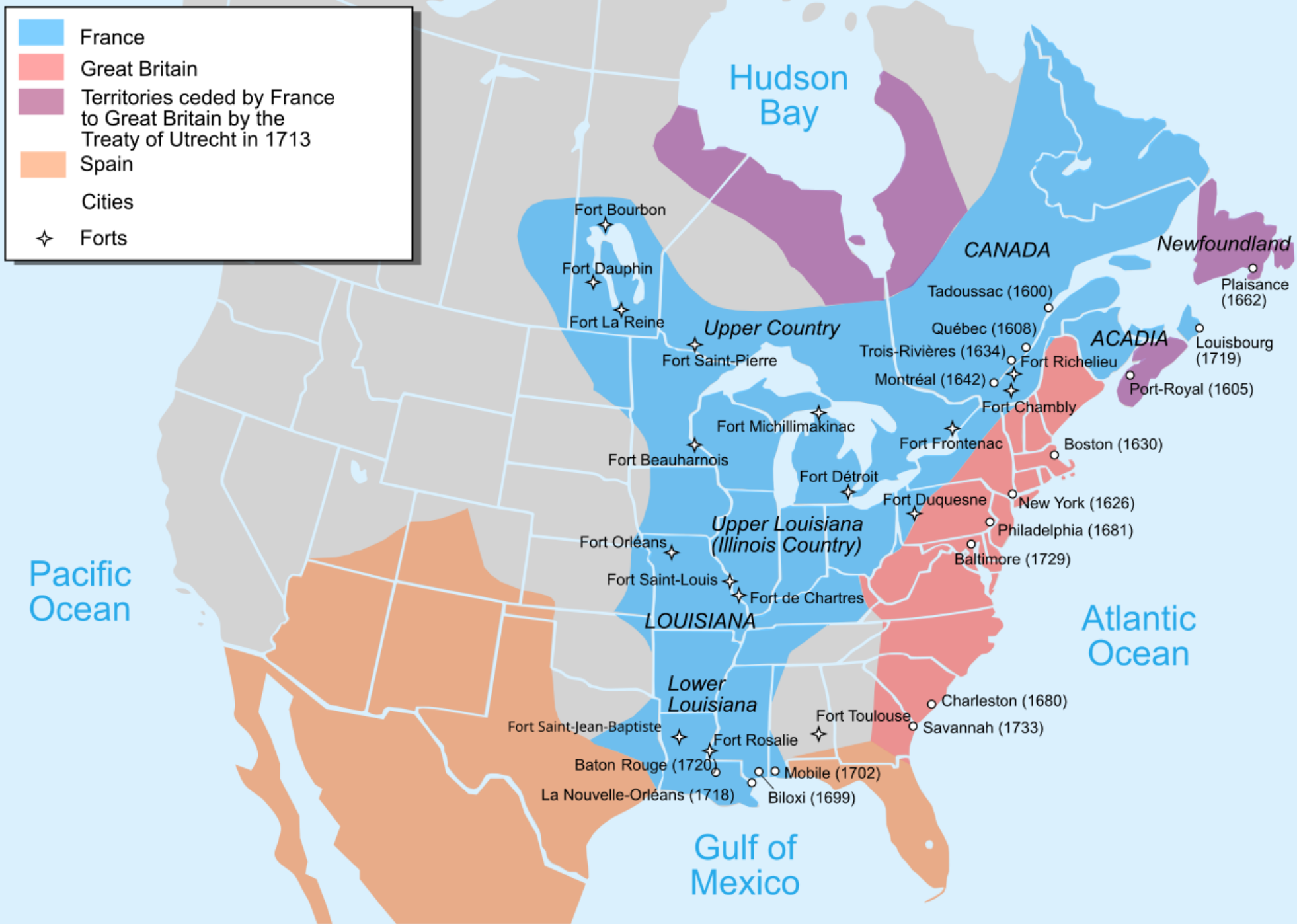
- A Francia gyarmat növekedése
 - Szőrmekereskedelem (hódok)
 - Halászat
 - Mezőgazdaság
 - Jó viszony az őslakosokkal
- Québec alapítása
 - “szoros”
 - Samuel de Champlain
 - Verseny a britekkel
 - Katonai szövetség az őslakosokkal
 - Állandó jelenlét a kontinensen
 - A belsőbb területek felfedezése (Hudson-öböl, Nagy-tavak, Ohio-folyó, Mississippi-folyó, stb.)



Új Franciaország

- 1663-tól közvetlen koronagyarmat
 - Canada
 - Québec, Montreal, Trois-Rivières, Pays-d'en-Haut
 - Acadie
 - Louisiane
 - Plaisance
- *Canadiens*
 - Katolikus franciák
- Háborúk a brit telepesekkel (*French and Indian Wars*)
 - Nagyobb terület, de tizedakkora népesség
 - Hétéves háború (1756–1763)





Kanada brit uralom alatt

- Nagy-Britannia megszerzi Kanadát
 - Új Franciaország katonai veresége
 - Brit győzelem a hétéves háborúban
 - A “két magány” (*two solitudes* / *deux solitudes*) kezdete
- Québec tartomány születése (1763)
 - Francia hagyományok és jogrendszer megmarad
 - Katolicizmust is megtűrik
 - Quebec Act, 1774
- Az amerikai függetlenségi háború árnyékában
 - Amerikai támadás Québec ellen
 - Propagandaháború a *canadien* népesség megnyerésére



Kanada “elangolosodása”

- Az amerikai függetlenségi háború hatása
 - Területi veszteségek az USA javára (1783)
 - Brit loyalisták bevándorlása a területre
 - Angolajkú területek alakulnak ki az Ontario-tó partján
- Alsó-Kanada
 - Az angolajkúak nem fogadják el a francia mintájú jogrendszert
 - Québec tartomány két részre szakad: Felső-Kanada (angolajkú) és Alsó-Kanada (franciaajkú)
 - Sikeres önvédelem az 1812-es háborúban az USA ellen
 - Konfliktus a választott törvényhozás és a brit gyarmati kormányzat között



A franciaajkúak elnyomása

- A patrióták háborúja
 - Papineau és a Parti canadien
 - Felelős kormányzat, jogi egyenlőség a francia többség és angol kisebbség számára
 - 92 határozat
 - Fegyveres lázadás 1837–1838
 - Egyház ellenzi az ellenállást
 - Függetlenségi nyilatkozat, felső-kanadai lázadás
 - Katonai vereség, statárium bevezetése
- Kelet-Kanada
 - A két gyarmat egyesítése kisebbséggé teszi a franciaajkúakat
 - Létrejön Kanada tartomány (1840)



A franciaajkúak elnyomása

- Politikai instabilitás
 - Szinte lehetetlen a két közösséget együtt kormányozni (koalíciók)
 - Aránytalan képviselet a közös törvényhozásban (először Kelet-Kanada alulreprezentált)
 - Fellendülő bevándorlás (angolajkúak)
 - *Canadian* identitás körüli vita
 - *English Canadians, Canadiens français*
 - A montreali parlament felgyújtása (franciaajkúakat kompenzáló törvény)
 - Modernizáció (feudális földbirtokrendszer felszámolása, törvénykönyv)



Kanada születése

- A konföderáció (1867)
 - Charlottetown (1864), Québec (1864), London (1866), a konföderáció atyjai
 - *British North America Acts*
 - Canada + New Brunswick + Nova Scotia
 - Dominion of Canada
 - Széleskörű önállóság, de az Egy. Kir. kezében marad a külügy
- Québec szövetségi állam
 - Angolszász kultúra befolyásával szembeni védőbástya
 - Gazdasági verseny az angolajkú területekkel és a fővárossal (Ottawa)
 - Kivándorlás New England felé (ÉK-USA)
 - Urbanizáció (Montreal)



Québec tartomány fejlődése

- Kultúrális dimenzió
 - Konzervatív katolikus egyház – progresszív szekuláris liberálisok
 - *Québécois* nacionalizmus, klerikonacionalizmus (Lionel Groulx)
- Politikai dimenzió
 - Föderalista liberálisok – centralista konzervatívok
 - Francia nyelv használata, tartományi autonómia kiterjesztése
 - Wilfrid Laurier miniszterelnök
- Földrajzi dimenzió
 - Határigazítások (Québec javára)
 - Túlnépesedés a Szt. Lőrinc-folyó völgyében, kapcsolódó területek benépesítése (infrastrukturális háló)



Québec a XX. században

- I. Világháború
 - Kanada automatikusan érintett
 - Angolajkúak támogatják a briteket, franciaajkúak nem érzik magukénak a konfliktust
 - Sorozási válság (1917), zavargások
- Nagy gazdasági válság
 - Megerősödik a klerikonacionalizmus
 - Hatalomra jutnak a konzervatívok (Maurice Duplessis, Union nationale)
- II. Világháború
 - Liberálisok visszatérnek a hatalomba
 - Újabb sorozási válság (1944), kisebb súllyal



“La Grande Noirceur”

- Maurice Duplessis (*“Le Chef”*)
miniszterelnöksége (1944–1959)
 - Tartományi szuverenitás hangsúlyozása
 - Vidékközpontúság
 - Tradicionalizmus
 - Antikommunizmus
 - Szembenállás a szakszervezetekkel, értelmiségiekkel
 - Együttműködés a nagytőkésekkel, egyházzal
 - Tiltott abortusz, válás, mentálisan betegnek bélyegzett gyerekek intézményekbe zárása (Duplessis-árvák)
 - *“Le ciel est bleu, l’enfer est rouge”*



A csendes forradalom

- A liberálisok visszatérése
 - “*Maîtres chez nous*”
 - Felszabadulás...
 - ...az egyház uralma alól
 - ...a társadalmi egyenlőtlenségek alól
 - ...az angolszász nagytőke alól
 - ...az angolszász kultúrdominancia alól
 - Ellenkultúra (Lásd: Párizsi diáklázadások, Civil Rights Movement, Vietnámi háború elleni tüntetések, Woodstock)
 - Második vatikáni zsinat támogatása
- Erőszakos, szeparatista nacionalizmus
 - *Front de libération du Québec* (FLQ)



Québec szuverenitásért vívott harca

- Charles de Gaulle: “*Vive le Québec libre!*”
- René Lévesque, Parti Québécois
- 1980-as népszavazás
 - 60 – 40 a függetlenség ellen
- 1982: Canada Act és a Kanadai Alkotmány
 - “honosítás”
 - René Lévesque távolmaradásával írják alá az alkotmányt (“*La nuit des longs couteaux*”)
 - Quebec aláírása máig hiányzik



Québec szuverenitásért vívott harca

- 1987: Meech-tavi Egyezmény
 - decentralizáció, Québec sajátos identitásának (különálló társadalom) elismerése
 - társadalmi részvétel hiánya miatt sikertelen
- 1992: Charlottetowni Egyezmény
 - Alkotmánymódosítás népszavazással
 - 55 – 45 a módosítás ellen
 - Bloc Québécois létrejött
- 1995: Második függetlenségi népszavazás
 - 50,58 – 49,42 a függetlenség ellen 93,52% részvétel mellett
 - “A pénz és a kisebbségi szavazatok”
 - Tárgyalás Kanadával, egyoldalú függetlenség lehetősége



Québec szuverenitásért vívott harca

- A “B-terv”
 - Jean Chrétien (m.e.) válasza a függetlenségi népszavazásra
 - Meggyőzni a québecieket a jogi és gazdasági akadályokról
 - Szponzorálási botrány
- Reference Re Secession of Quebec, [1998] 2 SCR 217
 - Kanadai legfelsőbb Bíróság döntése az egyoldalú függetlenség kikiáltása ügyében
 - Alkotmány szerint? Nem.
 - Nemzetközi jog szerint? Nem.
 - Sikeres függetlenségi népszavazás esetén a többi tartománynak tárgyalnia kell a szuverenitást célul maga elé tűző québeci kormányzattal
 - Mindkét oldal elégedett
- Clarity Act (1999)



Québec ma

- A különálló társadalom elismerése
 - Nem ismeri el nyíltan az alkotmány
 - Föderalizmus?
 - Kétnyelvűség?
 - Katolikus egyház jelentőségének elismerése?
- A québeci nemzet elismerése
 - Saját nyelv
 - Saját kultúra
 - Saját jogrendszer
 - Parlamenti határozatban elismert (2006)
- Vitás pontok
 - Francia nyelv egyedüli hivatalos nyelv (2021)
 - Nem minden tartomány egyenlő?
 - Óslakos közösségek Québecen belül?



Québec szuverenitásának kérdése

- Társulós szuverenitás
 - René Lévesque nyomán (*Option Québec*)
 - Québec, mint állam szuverenitása
 - Politikai-gazdasági társulás ezen állam és Kanada maradéka között
 - EU minta
- Egy önálló Québec létképessége
 - Közös valuta?
 - Közös hadsereg?

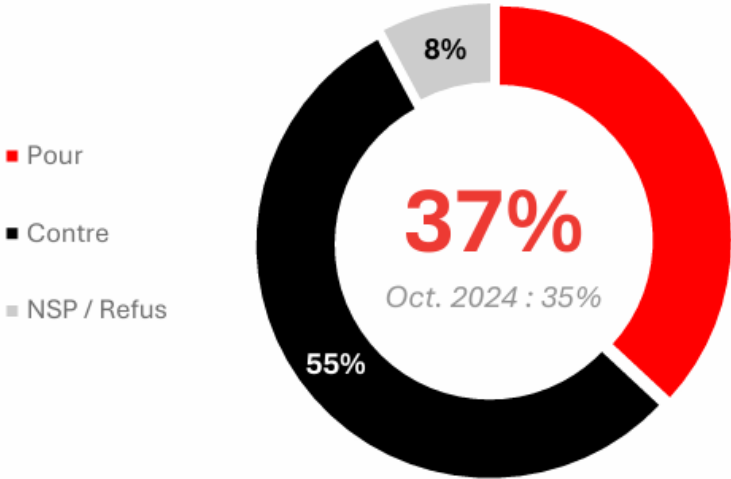


Appui à la souveraineté du Québec (1/2)

SOUV. Si un référendum avait lieu sur la souveraineté du Québec, voteriez-vous POUR ou CONTRE la souveraineté du Québec?

Dans le cas où un-e répondant-e était sans opinion, la question de relance suivante était posée : Même si votre choix n’est pas encore fait, auriez-vous tendance à voter POUR ou CONTRE la souveraineté du Québec?

Base: Tous les répondant-e-s (n=1 010).



	TOTAL	Genre		Âge			Langue		Région		
		Homme	Femme	18-34	35-54	55+	Franco.	Non Franco.	MTL RMR	QC RMR	Reste du Qc
n=	1 010	466	544	306	332	372	854	156	403	306	301
Pour	37%	40%	34%	31%	34%	43%	45%	12%	33%	38%	41%
Contre	55%	56%	55%	58%	57%	52%	45%	85%	62%	55%	47%
NSP / Refus	8%	4%	11%	11%	9%	5%	9%	3%	5%	7%	12%

Appui à la souveraineté du Québec (2/2)

SOUV. Si un référendum avait lieu sur la souveraineté du Québec, voteriez-vous POUR ou CONTRE la souveraineté du Québec?

Dans le cas où un-e répondant-e était sans opinion, la question de relance suivante était posée : Même si votre choix n’est pas encore fait, auriez-vous tendance à voter POUR ou CONTRE la souveraineté du Québec?

Base: Tous les répondant-e-s (n=1 010).

	TOTAL	Intentions de vote provinciales				
						
n=	1 010	334	147	107	134	94
Pour	37%	74%	31%	4%	42%	18%
Contre	55%	25%	64%	96%	53%	80%
NSP / Refus	8%	1%	5%	0%	5%	2%

	TOTAL	Intentions de vote fédérales					
							
n=	1 010	324	177	165	111	20*	20*
Pour	37%	72%	27%	18%	27%	11%	29%
Contre	55%	26%	71%	79%	71%	85%	71%
NSP / Refus	8%	2%	2%	3%	2%	4%	0%